

In res, osrednje poglavje knjige bi bilo bistveno težje razumljivo, če knjiga ne bi imela posebnega poglavja Imensko in stvarno kazalo, kjer so zapisana tudi lastna in zemljepisna imena v izvirni in slovenjeni obliki, in dveh zemljevidov z vrisanimi imeni in legami krajev na predlistu in nekaterih drugih geografskih pojavov, predvsem dežel in morij, na zalistu. Zemljevida je izdelal Oddelek za tematsko kartografijo Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU.

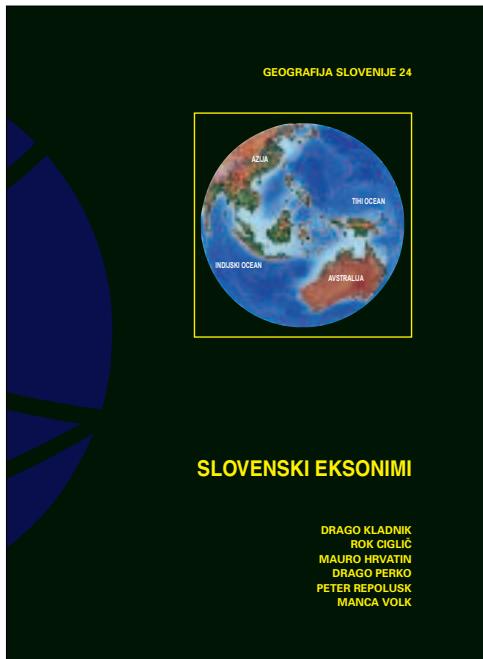
Tako si bralec lažje umesti in predstavlja določene dogodke, osebe in kraje, omenjene v prevodu Plinijevega Naravoslovja, za geografje pa je prostorska umestitev seveda še posebej pomembna.

Knjiga je nastajala v okviru triletnega projekta, ki ga je financirala Javna agencija za knjigo Republike Slovenije. V tem projektu sta bila avtorjeva najtesnejša sodelavca urednik knjižne zbirke *Historia scientiae*, Matjaž Vesel, in glavni urednik Založba ZRC, Aleš Pogačnik, za katera avtor pravi, da sta: *»... z izjemno mero potrpežljivosti in razumevanja vseskozi bdela nad mojim delom in s kopicico dobre volje poskrbela, da se je uspešno končalo; brez njunega sodelovanja bi končni rezultat projekta še zdaleč ne bil takšen, kakršen je...«.*

Drago Perko

**Drago Kladnik, Rok Ciglič, Mauro Hrvatini, Drago Perko, Peter Repolusk, Manca Volk:
Slovenski eksonimi
Geografija Slovenije 24**

Ljubljana 2013: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 244 strani, 10 slik, 21 preglednic, 51 zemljevidov, ISBN 978-961-254-412-6

Zemljepisno ime je lastno ime naselij, delov zemeljskega površja, nebesnih teles, stvarno ime pa lastno ime ustanov, organizacij, podjetij, ki je po definiciji ustaljeno in nedvoumno identificira ter indi-

vidualizira kakega izmed naštetih objektov. Vsako zemljepisno ime je vezano na strogo določen zemljepisni objekt, kar pa ne pomeni, da se ne more pojavljati več enakih zemljepisnih imen. Nastane na določeni točki časovne osi in na natanko določenem jezikovnem ozemlju. Skupek vseh zemljepisnih imen na svetu in v vseh jezikih delimo na endonime in eksonime. Endonim je ime od znotraj (*ἐνδον* = znotraj), eksonim pa ime od zunaj (*ἐξω* = brez, to je zunaj). Ljudje so od nekdaj poimenovali pojave z ene od teh dveh lokacij, torej od znotraj ali od zunaj, odvisno, ali živijo na območju poimenovanega pojava ali pa nanj gledajo iz določene razdalje. Slovenski endonimi so slovenska zemljepisna imena znotraj slovenskega etničnega ozemlja, slovenski eksonimi pa slovenska zemljepisna imena na vseh ostalih ozemljih, če se razlikujejo od endonimov na teh ozemljih. Tako je Ljubljana slovenski endonim in *Laibach* nemški eksonim za glavno mesto Slovenije, Dunaj pa slovenski eksonim in *Wien* nemški endonim za glavno mesto Avstrije. Na drugi strani London ni slovenski eksonim za angleški London, saj se slovenski zapis tega zemljepisnega imena kljub drugačni izgovarjavi ne razlikuje od zapisa v angleškem jeziku. Med slovenske eksonime v ožjem pomenu spadajo le slovenska zemljepisna imena, ki se povsem razlikujejo od izvornih endonimov, na primer Nemčija za *Deutschland* ali Carigrad za *Istanbul*, v širšem pomenu pa tudi zemljepisna imena, prevedena v slovenščino, na primer Skalno gorovje za *Rocky Mountains* ali Rumena reka za *Huang He*, podomačena oziroma poslovenjena zemljepisna imena, na primer Pariz za *Paris* ali Avstralija za *Australia*, in umetna zemljepisna imena, ki nimajo ustrezne izvorne oblike, na primer Panonska kotlina ali Amazonsko nižavje.

Štiriindvajseta knjiga zbirke Geografija Slovenija z naslovom »Slovenski eksonimi« je rezultat osem letnega dela Draga Kladnika, znanstvenega svetnika na Geografskem inštitut Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter njegovih sodelavcev Roka Cigliča, Maura Hrvatina, Draga Perka, Petra Repoluska in Mance Volk Bahun.

Temeljno gradivo za knjigo predstavljajo rezultati doktorskega dela Draga Kladnika z naslovom *Tuja zemljepisna imena v slovenskem jeziku; razvojni vidiki in problematika njihove rabe*, ki ga je avtor skupaj s sodelavci oplemenitil z raziskavo z naslovom *Slovenski eksonimi: metodologija, standardizacija, GIS*, ki sta jo sofinancirali Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije in Slovenska akademija znanosti in umetnosti.

Knjigo lahko razdelimo na tri glavne vsebinske dele. Prvi del je razdeljen na 6 poglavij. V uvodnem poglavju avtorji orišejo preučevanje eksonimov v Sloveniji ter knjigo umestijo v evropski okvir sorodnih publikacij. Sledita teoretično poglavje o eksonimih, njihovi definiciji, problematiki razmejevanja z endonimi ter o mednarodnih priporočilih in načelih rabe, ter metodološko poglavje o virih za zajem imen in merilih za njihovo vključevanje. V analitičnem poglavju o pogostnosti pojavljanj eksonimov je ponazorjena dejanska pogostnost ter razmerje med eksonimskimi in endonimskimi različicami imen. Na koncu vsebinskega dela sta še dve metodološki poglavji; prvo se nanaša na tabelarični prikaz eksonimov, drugo pa na njihov grafični prikaz.

Drugi vsebinski del predstavlja preglednica v katero je vključenih 3819 najpogosteje rabljenih eksonimov. Posamezen eksonim je opremljen z enajstimi kategorijami v stolpcih. Poleg zaporedne številke in eksonima oziroma podomačenega imena, so v preglednici naslednje kategorije: originalno ime, jezik originalnega imena, pomenski tip eksonima, tip podomačevanja, lega eksonima glede na celino oziroma ocean ter državo oziroma morje, zemljepisne koordinate ter koordinate na priloženih zemljevidih. Omenjeni preglednici je dodana še preglednica s 353 alonimi in istimi kategorijami kot so v prvi preglednici z izjemo koordinat na zemljevidih, saj alonimi na zemljevidih niso prikazani.

V tretjem delu knjige so na enainpetdesetih zemljevidih prikazani vsi v preglednici obravnavni eksonimi.

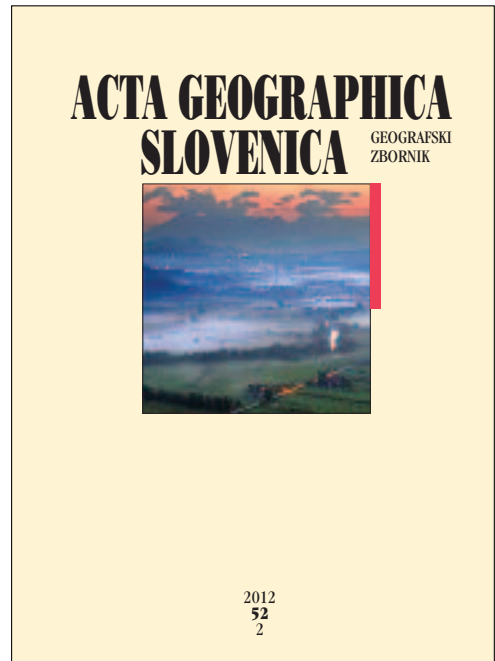
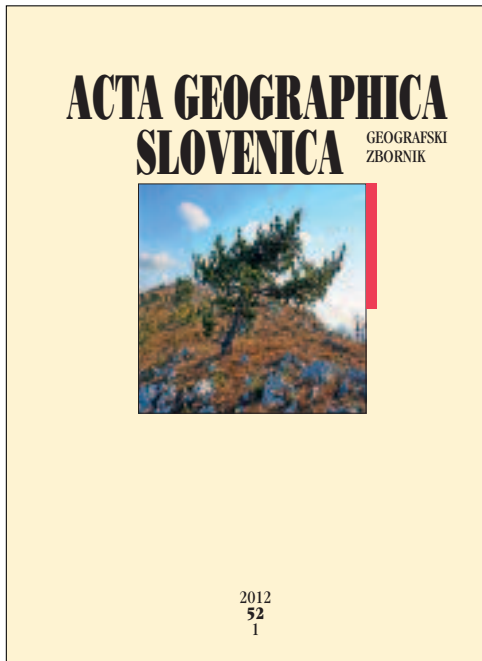
Knjiga bralca v prvi vrsti seznanja z občo problematiko tujih zemljepisnih imen. Njihova raba je neenotna, čeprav je bilo ugotovljeno, da se sčasoma razlike vendarle zmanjšujejo. Knjiga je pomemben prispevek k poenotenju rabe tujih zemljepisnih imen v javnih, strokovnih in znanstvenih krogih, kar bo omogočilo povsem nedvoumno identifikacijo poimenovanih posameznih pojavov in objektov. Nekateri slovenski eksonimi, ki jih predstavlja knjiga, zvenijo dokaj arhaično, a je kljub temu pomembno, da so

zabeleženi, saj je tako poskrbljeno, da ta pomemben segment slovenskega jezika ne bo utonil v pozabo. Knjiga prispeva ne le k ohranjanju jezikovne dediščine kot pomembnega vidika naše kulturne dediščine, temveč tudi k ohranjanju nacionalne identitete.

Matjaž Geršič

Acta geographica Slovenica/Geografski zbornik 52-1 in 52-2

Ljubljana 2012: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, sozaložnik SAZU, 463 strani, ISSN 1581-6613

Revija v letniku 52 prinaša sedemnajst znanstvenih prispevkov, osem v prvi in devet v drugi številki. V tokratnem letniku prevladujejo domači prispevki, pet pa je tujih, od katerih so štiri napisali srbski avtorji. Na splošno je bilo v zadnjih letnikih objavljeno več prispevkov iz Srbije, kar je po eni strani odraz sodelovanja med Geografskim inštitutom Antona Melika ZRC SAZU in nekaterimi sorodnimi srbskimi inštitucijami, po drugi strani pa tudi srbski sistem ocenjevanja raziskovalcev zahteva objave v revijah, ki so vključene v mednarodne indekse citiranja ter imajo faktor vpliva, teh pa v Jugovzhodni Evropi s področja geoznanosti ni prav veliko. Acti geographici Slovenici faktor vpliva (IF) med posameznimi letniki revije še relativno močno niha: IF za leto 2009 0,714; IF za leto 2010 0,346; IF za leto 2011 1,333 in IF za leto 2012 0,484. IF za leto 2011 je bil najvišji med vsemi slovenskimi revijami vključenimi v indekse citiranja.

Leta 2012 so vede o Zemlji praznovale posebno obletnico. Pred natanko sto leti sta namreč Alfred Wegener in Milutin Milanković, neodvisno drug od drugega, napisala dva za geoznanosti izredno pomembna članka. V njih sta razvila revolucionarni teoriji, ki temeljita na viziji premikanja kontinentov ter vplivu gibanja Zemlje, njene orbite in osi na stanje podnebja na njej. Njuna prispevka sta za vede